

การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทยตาม ทฤษฎีอัตนียมเชิงจริยศาสตร์ของโทมัส ฮอปส์^๑

พระสุทธิกานต์ สุธาธิโก (จันทะคาม)

สาขาวิชาปรัชญา

ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาทฤษฎีอัตนียมเชิงจริยศาสตร์ (๒) เพื่อศึกษาปัญหาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทย (๓) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทยตามทฤษฎีอัตนียมเชิงจริยศาสตร์ของโทมัส ฮอปส์ ผลการศึกษาพบว่า

ทฤษฎีอัตนียมเชิงจริยศาสตร์ของโทมัส ฮอปส์ กล่าวว่า การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ทุกคนต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ให้แก่ตนเองทั้งนั้น นั่นคือ ความเห็นแก่ตัว ในการกระทำทุกอย่าง จุดมุ่งหมายท้ายสุดของการกระทำคือ มีตนเองเป็นผู้รับผลประโยชน์ทุกอย่าง ตะกอนของผลประโยชน์นั้นตกลงมาสู่ตนเองในที่สุด ถึงแม้ว่าการกระทำนั้น บางครั้งเป็นเหมือนจะทำเพื่อส่วนรวมและเพื่อคนอื่น แต่แท้จริงการกระทำนั้น เพื่อป้องกันผลประโยชน์ของตนเองจากคนอื่นทั้งสิ้น การกระทำของคนทุกคน มีสิทธิในการกระทำในสิ่งที่ต้องการ และไม่ทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ สิ่งที่ตนเองต้องการนั้น เป็นความสุข ความต้องการของเขาคนเดียว ไม่ควรที่จะมองผลประโยชน์ของคนอื่น และทำเพื่อคนอื่น จึงเป็นที่มาของสัญญาประชาคม อันเป็นวิธีสร้างกฎกติกาที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเองไว้อย่างมั่นคง

ปัญหาการสูบบุหรี่ของคนในสังคมมีมากมาย จนมาเป็นปัญหาในสังคมทั่วโลก ปัญหาในการรักษาคนป่วย ปัญหาที่แก้ไม่ได้จากต้นเหตุ คือ การไม่ให้มีการผลิตบุหรี่ ไม่ให้มีผู้สูบบุหรี่ คนในสังคมจึงติดบุหรี่ รวมถึงพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำทางสังคม ผู้นำทางศาสนา ผู้นำทางจิตวิญญาณ การสูบบุหรี่นั้นทำให้คนในสังคมโดยเฉพาะพุทธศาสนิกชน เห็นแล้วเกิดความไม่เลื่อมใส ไม่เคารพ ส่วนคนที่ไม่นับถือในพระพุทธศาสนานั้น ยิ่งจะเกิดความรังเกียจ ตีเตียน และสร้างความไม่เลื่อมใสแก่เขาเหล่านั้นด้วย ปัญหาต่อมา คือ เกิดโรคร้ายแก่พระสงฆ์ที่สูบบุหรี่ มีกลิ่นตัว เป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้ไม่สูบบุหรี่ พระสงฆ์ต้องการจะสูบเมื่อใดเวลาใด ก็ไม่ยับยั้งความต้องการ ต้องการจะสูบเมื่อใดไม่

^๑ บทความวิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลือกกาลเทศะ เช่น ขึ้นรถ บิณฑบาต ฉันทข้าว ฉันทน้ำชา กาแฟ เข้าไปในบ้าน ทำให้อาจารย์เสียหาย ฝ้านุ่งผ้าห่มก็มีแต่รอยไฟไหม้จากบุหรี่ รัปปัจจัยที่คนมาทำบุญแล้ว ก็นำไปซื้อบุหรี่ สร้างความไม่ เลื่อมใส ไม่มั่งคั่ง ไม่ที่น่าดูแก่ผู้พบเห็นอย่างยิ่ง

เมื่อนำปัญหาที่พระสงฆ์สูบบุหรี่มาวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีอัตนิยมเชิงจริยศาสตร์ของ โทมัส ฮอบส์แล้ว ทำให้ทราบว่า การที่พระสงฆ์จะสูบบุหรี่นั้น เป็นสิทธิที่จะทำได้ตามความพอใจ พอใจของพระสงฆ์รูปนั้น ไม่มีใครจะห้ามความต้องการของท่านได้ ในสังคมพระภิกษุ คือ พระสงฆ์ เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องมีการเข้าเสวนาพบเจอคนในสังคมเพราะต้องอาศัยปัจจัย ๔ เพื่อเป็นอยู่ และเป็นผู้นำทางจิตใจของคนในสังคม ด้วยเหตุนี้ พระสงฆ์จึงต้องอยู่ในพระวินัย จึงมีพุทธบัญญัติ ห้ามพระภิกษุดื่มสุรา ของมีนเมา บุหรี่ก็สงเคราะห์ในของมีนเมา สุรา ยาเสพติด ให้โทษ เพื่อความดี แห่งสงฆ์ เพื่อคนที่ยังไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใส ดังนั้น การสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ถึงจะเป็นความต้องการของ ท่านเอง แต่เมื่อกล่าวตามพระวินัยแล้ว เป็นอาชญา มรยาทที่ไม่มั่งคั่ง เป็นของมีโทษน้อย แต่ผล ยาวนานด้านโลกวิฆชะ สุรา ยาเสพติด บุหรี่ เป็นสิ่งที่ไม่ควรแม้แก่ชาวบ้าน คนทั่วไป จึงไม่ควร อย่างยิ่งแม้แก่พระสงฆ์ ซึ่งเป็นอุตมเทศ เป็นที่เคารพกราบไหว้ของสาธุชนทั้งปวง

Abstract

This thesis The objective 3 reasons. A Egoism theory To study rate of Ethics. To study the problems smoking habits of the monks Thailand. Order to analyze the problems smoking habits of the monks Thailand Egoism theory about ethics identity of Thomas Hobbes. The study found that the

A Egoism theory of ethics identity of Thomas Hobbes said. All actions of every man must be for the benefit of himself too. That is selfish All actions in Its ultimate goal of the action. Is a himselfthe beneficiary everything. Sediments of benefit agrees to himself in the end. Although the action Sometimes the same is done to the public and to other people. But the actually action To protect their own interests from others lists. Actions of all men Has the right to done in what they want. And do not do whatever he do not want. What they want is happiness. His needs alone His needs alone And do to others Is the origin of the social contract As a way to create the rules. To preserve its own interests permanently.

the problems of smoking people in society is immeasurable. As a social problem in the world. Trouble keeping of the sick Problem that can not be the

cause. Is to not to have a production tobacco Not to have smokers Person in society are addicted to smoking Including monks, a social leader. Religious leaders Spiritual leader Smoking is making people in society. Especially Buddhists See an not crediting irreverent Most people do not respect the Buddhist religion I will take the nasty upbraid And not admirable to create them. the problems was later Disease to the monk who smoke. Bad odor The offensive to those who do not smoke . monks want to smoke cigarettes at any time. I do not want to inhibit Whenever you want to smoke Not a seasonable as get in a car receive food offerings eat tea coffee Into the house misconduct cloth trace of fire from smoking. Factors that merit it. I used to buy tobacco Create infidelity graceless Unsightly to witness it.

When the monks smoking. Analyzed theoretically Egoism Thomas Hobbes then. Made aware that The monks to smoke it. A right to do as entertain. Satisfying the monk Nobody needs to ban you. Buddhist monks in society is. part of the Social That must be met To meet the need of At the 4 To well-being and leadership minds of people. whereby The monks have to be in the discipline. Buddhist monks have a law prohibiting alcohol intoxication. Smoking was relief in alcohol Alcohol addiction is to blame. For the good of the monks For those who have not veneration to veneration. So the smoking of the monks. Despite the requirement of his own. But according to the discipline. Is inelegant manners Is less of a penalty The long Olkwanchcha Drugs, alcohol, cigarettes It is not even for the locals. people Should not even from the monks The noble Gender. The worship of all congregants.

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้สังคมได้เปลี่ยนไปยุคบริโภคนิยมจึงทำให้คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม ก็ทำตามใจตัวเองเท่านั้น การกระทำของมนุษย์เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ตนเองทั้งสิ้น ซึ่งในแนวคิดทางปรัชญาเรียกว่า สุขนิยมหรือบริโภคนิยม นั่นคือ กระทำสิ่งที่ตนเองพอใจ และหลีกเลี่ยงที่ตนเองเกลียดชัง ด้วยการกระทำดังกล่าวนี้ผู้นั้นอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า เห็นแก่ตัวนั่นเอง ค่านิยมเหล่านี้เกิดขึ้นแก่สังคมไทย เมื่อคนไทยได้มีการติดต่อกับตะวันตก ทำให้วัฒนธรรมหรือค่านิยมอย่างหนึ่งที่เข้ามาสู่ประเทศ คือ การสูบบุหรี่ และเป็นค่านิยมที่ชนชั้นปกครองตลอดจนคนทุกชั้นรับเอามาเสพ ทั้งหมาก พลุ บุหรี่ และได้นำมาเป็นสิ่งต้อนรับแก่อาคันตุกะผู้มาเยือนต่างประเทศผู้มีเกียรติ รวมทั้งถวายแก่พระสงฆ์ในยามที่นิมนต์มาสู่บ้านหรือในเวลาทำพิธีกรรมด้วยผู้คน ในครั้งปู่ย่าตายาย ก็มีการสูบบุหรี่เป็นปกติโดยไม่รู้และกลัวต่อภัยร้ายแรง ซึ่งไม่เป็นเรื่องผิดปกติแต่อย่างใด แต่ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ที่เข้าใจในโทษจากการสูบบุหรี่ จะทำให้เกิดโรคร้ายแรงต่างๆ จนถึงเสียชีวิต และมีสภาพที่น่าดูอย่างมากตามที่ปรากฏในสื่อต่างๆ คนในสมัยปัจจุบันนี้ ก็ติดกับภาพลักษณ์การเสพวัตถุที่เห็นอยู่ตลอดเวลา การสูบบุหรี่ของคนทั่วไป ทั้งที่เราให้ความเคารพรักได้แก่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย บ้าง พี่ น้อง เพื่อนๆ บ้าง รวมทั้งพระสงฆ์บ้าง ก็มีการสูบบุหรี่ให้เห็นเสมอเมื่อพบเห็น ก็เอาเป็นเยี่ยงอย่าง แม้จะมีองค์การบางแห่งหรือรัฐเองจะมีการรณรงค์ให้เลิกสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่อง แต่กระนั้นก็ยังเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้ หรือแทบจะไม่มีผลเลย เพราะว่าเมื่อคนหนึ่งเลิก คนใหม่ก็เข้ามาแทน โดยเฉพาะพระสงฆ์ซึ่งเป็นสมณะ เป็นผู้ขัดเกลาก่อน ก็ควรจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แต่ที่ปรากฏในปัจจุบัน ในกลุ่มพระสงฆ์เอง มีจำนวนไม่น้อยที่ยังคงสูบบุหรี่อยู่ อันเนื่องเหตุผลทางเป็นสิทธิส่วนตัว แสดงถึงความเห็นแก่ตัวเข้าข้างตัวเอง สอดคล้องกับหลักทฤษฎีอัตนิยมเชิงจริยศาสตร์ของโทมัส ฮอบส์ ที่มีแนวคิดที่ว่า มนุษย์มีสิทธิตามกฎธรรมชาติที่จะทำอะไรก็ได้ตามใจตนเอง ปกป้องตนเอง เพื่อผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยเองได้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงสนใจที่จะศึกษาแนวความคิดเรื่อง ปัญหาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทยตามหลักทฤษฎีอัตนิยมเชิงจริยศาสตร์ของโทมัส ฮอบส์ เพราะการที่พระสงฆ์สูบบุหรี่โดยมีเหตุผลเพื่อสนองความต้องการของตนเอง แต่ว่าคนเราไม่ได้อยู่เพียงลำพังคนเดียว ยังต้องพึ่งพาอาศัยอยู่ในสังคม การที่พระสงฆ์บางรูปยังคงมีความคิดเข้าข้างตัวเอง จึงเป็นเรื่องที่น่าคิดว่า เพราะเหตุใด ทำไมพระสงฆ์จึงยังยึดแนวคิดเช่นนี้อยู่ การสูบบุหรี่เป็นสิ่งเสพติดและให้โทษทั้งแก่ตนเองและคนรอบข้าง ควรหรือไม่อย่างไร ในเรื่องนี้ที่พระสงฆ์ยังต้องสูบบุหรี่อยู่ เมื่อท่านเองก็เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและมีเพศภาวะที่ต่างจากฆราวาสทั่วไป สมควรหรือไม่ที่จะกระทำตามใจตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งแก่ปัจเจกบุคคลและส่วนรวม โดยเหตุนี้ผู้วิจัยจะได้นำเรื่องนี้มาวิเคราะห์ในมุมมองของปรัชญาและเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในปัญหาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทยตามหลักทฤษฎีอัตนิยมเชิงจริยศาสตร์ของโทมัส ฮอบส์ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาทฤษฎีอรรถนิยมเชิงจริยศาสตร์ของโทมัสฮอบส์
๒. เพื่อศึกษาปัญหาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทย
๓. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทยตามทฤษฎีอรรถนิยมเชิงจริยศาสตร์ของโทมัส ฮอบส์

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งมีลำดับและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ และงานเขียนของโทมัส ฮอบส์
๒. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) มี อรรถกถา ฎีกา ตลอดจนทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้
๓. วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่ศึกษาชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ
๔. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ
๕. เสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๔. สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษา สรุปได้ว่า

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbe, ค.ศ. ๑๕๘๘ – ๑๖๗๘) นักปรัชญาการเมือง ชาวอังกฤษ ผู้มีชื่อเสียงโด่งดังจากผลงานที่สำคัญคือหนังสือชื่อ Leviathan แสดงทรรศนะในฐานะนักอรรถนิยมเชิงจริยศาสตร์ เขาที่เชื่อว่า "มนุษย์นั้นโดยธรรมชาติมีการร่วมมือกันก็โดยมุ่งผลประโยชน์ส่วนตัว" ฮอบส์กล่าวว่า การกระทำของมนุษย์เป็นไปเพื่อก่อนประโยชน์แก่ตนทั้งสิ้น นั่นคือ ทำในสิ่งที่ตนพอใจ หรือเห็นแก่ตัว การกระทำทุกอย่างทุกอย่างของมนุษย์นั้น ล้วนมีจุดหมายปลายทาง คือ ตนเองเป็นหลัก แม้ว่าบางครั้งการแสดงออกจะเป็นไปเพื่อคนอื่นก็ตาม แต่ที่เขาทำแบบนั้นก็เพื่อรักษา

ผลประโยชน์ของตัวเอง ด้วยการที่จะรักษาผลประโยชน์แก่ตนเอง เขาจึงต้องทำกติกาในสังคมเพื่อ การรักษาผลประโยชน์ของกันและกัน เพราะคนทุกคนรักตนเอง ต้องการให้ตนเองมีความสุข ดังนั้น วิธีที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเอาไว้ปลอดภัยที่สุดคือ การยอมเสียสละที่จะมีกฎกติการ่วมกัน เรียกว่า สัญญาประชาคมนั่นเอง นักอรรถนิยามมองว่า ทุกการกระทำของคนทุกคนเป็นไปเพื่อประโยชน์ ของตนเองเพียงเท่านั้น จากคำกล่าวนี้ก็จะเห็นได้ว่าเป็นความจริงที่ไม่สามารถปฏิเสธได้เลย เพราะ เมื่อนำมาเทียบดูการกระทำของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะทำอะไรสักก็ตาม ย่อมกระทำด้วยการหวังผลเอาไว้ ล่วงหน้าก่อนแล้ว สิ่งที่ทำลงไปนั้น เพื่อต้องการผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง จุดมุ่งหมายที่อยู่ ข้างหน้านั้น อาจจะยังไม่ชัดเจนในบางครั้ง คนอื่นอาจจะมองดูไม่รู้ว่าเขาทำเพื่อใคร เพราะเห็นว่าทำ เพื่อส่วนรวมหรือคนอื่น ที่ชัดเจนก็คือคนที่ทำงานมุ่งประโยชน์ทางสังคม สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร แม้ว่าจะบอกว่า ตนเองทำเพื่อบ้านเมือง เพื่อสังคม เพื่อชุมชนที่ตนเองอาศัย แต่สิ่งที่เป็นความจริง ก็ คือ การทำงานเช่นนั้น เงินเดือนของเขาไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เสียไปในการเดินทาง ทุ่มเท ในการหา เสียเลย เมื่อมองว่า ไม่คุ้มกับที่เสียสละ เป็นไปได้จริงหรือที่เขาจะเสียสละประโยชน์ของตน เพื่อ คนอื่นได้รับผลเพียงอย่างเดียว ข้อนี้ย่อมเป็นไปไม่ได้เลย ทุกคนทำงานก็เพื่อมุ่งหวัง ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การเงิน และศักดิ์ศรี เกียรติยศ ชื่อเสียง และผลประโยชน์จาก การงานนั้น ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่า มีนักการเมืองภายหลังจากเป็นนักการเมืองแล้ว จะมีทรัพย์สินเงิน ทองมากมาย การได้ผลประโยชน์จากหน้าที่ทางบ้านเมือง และก็มีเสมอว่า มีนักการเมืองถูกดำเนินคดี เพราะทุจริตใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่กลุ่มของตน จึงเห็นได้ว่า การกระทำของคนทุกคนนั้น ย่อมเอื้อประโยชน์แก่ตนเองในที่สุด

หลักการสำคัญของอรรถนิยามเชิงจริยศาสตร์ของโทมัส ฮอบส์ กล่าวถึง ธรรมชาติของมนุษย์ ที่มีความเห็นแก่ตัวเป็นพื้นฐาน มีความปรารถนาอำนาจไม่สิ้นสุด โดยมีวัตถุประสงค์ก็เพื่อสงวนรักษา ตนเอง ธรรมชาติสร้างให้มนุษย์เสมอภาคเท่าเทียมกันในความเสมอภาคทางกายและทางใจ เขามองว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีผลประโยชน์ของตนเองเป็นแรงจูงใจเสมอ เปรียบเสมือนก้อนหินที่กลิ้งลงไปสู่ เบื้องล่างเสมอเพราะแรงโน้มถ่วงของโลก และถือว่า ความเห็นแก่ตัวเป็นแก่นแท้ของมนุษย์ เขาคิดค้น กฎธรรมชาติขึ้นมา เพื่อแก้ไขภาวะธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งเปรียบเสมือนภาวะสงคราม ด้วยสภาวะ ทางจิตใจ ๓ ประการ คือ (๑) แข่งขันกัน เพื่อหวังผลตอบแทนที่มากกว่า และเพื่อเป็นเจ้านายผู้อื่น (๒) หวาดระแวงเพื่อความปลอดภัยของตนเอง และ (๓) การแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศ เพื่อต้องการ ให้คนอื่นมองตนด้วยความเคารพเลื่อมใส^๒ เขากล่าวถึง สิทธิโดยธรรมชาติ คือ เสรีภาพ ที่ปกป้องชีวิต ตนเองให้อยู่นิยามยาวต่อไป ดังที่เขาบอกว่า เสรีภาพก็คือ “สภาวะที่การเคลื่อนไหวของมนุษย์ ปราศจากสิ่งกีดขวางภายนอก” กฎธรรมชาตินี้ ฮอบส์อธิบายไว้โดยละเอียด ๑๙ ข้อ สรุปกฎธรรมชาติ

^๒ Thomas Hobbes, *Leviathan*, ed. Michael Oakeshott, Part I, chap. 13, p. 81.

ได้ ๒ ประการ คือ (๑) อย่ากระทำต่อบุคคลอื่นในสิ่งที่ไม่ต้องการให้บุคคลอื่นกระทำต่อท่าน^๑ (๒) ปฏิบัติต่อผู้อื่นเสมือนที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อท่าน^๒ เราอาจเรียกได้ว่า ประการแรกเป็นกฎธรรมชาติในแง่ลบ คือห้ามมิให้กระทำ และประการที่สอง เป็นกฎธรรมชาติในแง่บวกคือ อนุญาตให้กระทำ คาฟกา เรียกกฎธรรมชาติที่ฮอบส์อธิบายไว้ว่า “กฎอัตนิยม (Rule-Egoism) ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อเราปฏิบัติตามกฎเหล่านี้แล้ว ย่อมจะได้รับประโยชน์ส่วนตัวในระยะยาว^๓ ฮอบส์เองก็บอกว่า “คำบงการจากเหตุผลเหล่านี้ เป็นเพียงข้อสรุป หรือทฤษฎีเกี่ยวกับว่า สิ่งใดบ้างจะนำไปสู่การดำรงไว้และพิทักษ์ชีวิตของมนุษย์เอง”^๔ ที่จัดเป็นอัตนิยม หรือ ความเห็นแก่ตัวเด่นชัด ได้แก่กฎ ๓ ข้อแรก^๕ คือ (๑) มนุษย์ทุกคนควรแสวงหาสันติภาพ (๒) ยอมโอนสิทธิโดยธรรมชาติที่ไม่มีขอบเขตพร้อมกับคนอื่น (๓) ยึดมั่นกับข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ จะเห็นว่า (๑) บังคับให้คนหลบหนีจากความเลวทรามของสภาวะธรรมชาติ หันมาแสวงหาและยึดมั่นในสันติภาพ เพื่อความผาสุกร่วมกัน (๒) เป็นกฎที่ชี้ทางให้มนุษย์แสวงหาประโยชน์ส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด กล่าวคือ เมื่อจะให้อำนาจ หรือสิทธิบางอย่างแก่ผู้อื่นนั้น ตนเองต้องแน่ใจได้ว่า จะได้รับอำนาจและสิทธิมากขึ้น หรืออย่างน้อยก็ได้รับตอบแทนเท่าเดิมสำหรับ (๓) ถ้าทุกคนไม่ยึดมั่นในสัญญาประชาคม มันก็หมดความหมายและจะผลักดันให้พวกเขากลับไปสู่สภาวะสงครามอีก กฎนี้ฮอบส์คิดว่า เป็นจุดเริ่มต้นของความยุติธรรม ฮอบส์อธิบายกฎธรรมชาติ โดยพื้นฐานที่ผลประโยชน์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล กล่าวคือ กฎธรรมชาติเหล่านี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย ปราศจากการต่อสู้ทำร้ายกัน และให้ยึดมั่นในสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ ดังนั้น ฮอบส์จึงถือว่า เป็นกฎที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ทั้งนี้เพราะมันเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ต่อการรักษาสันติภาพ และการดำรงชีวิตของมนุษย์

ความเป็นพระ หรือ สมณะในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทเรียบร้อยแล้ว ก็หน้าที่ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เมื่ออุปสมบทเสร็จพระอุปัชฌาย์ก็บอกอนุศาสน์ คือ คำสอนเบื้องต้นที่พระอุปัชฌาย์สอนพระภิกษุผู้บวชใหม่มี ๘ ข้อ แบ่งเป็นกิจวัตรที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งเป็นการดำเนินชีวิต แบบพระภิกษุ เรียกว่า นิสสัย มี ๔ ข้อ และกิจที่พระภิกษุทำไม่ได้ เรียกว่า อกรณียกิจ มี ๔ ข้อ เพื่อสอนให้รู้ถึงการดำเนินชีวิตอย่างพระภิกษุ และการป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการทรงภาวะความเป็นสมณะศากยบุตร จากนั้นก็ต้องศึกษาศีลของพระภิกษุที่ปรากฏในอนาคาริกวินัย ได้แก่ ศีลของพระภิกษุในพุทธศาสนาซึ่งเป็นมูลเหตุสำหรับชำระกาย วาจา

^๑ Ibid, Part I, chap. 15, p. 103.

^๒ Ibid, Part I, chap. 14, p. 85.

^๓ Gregory S. Kavka quoted in Jean Hampton, *Hobbes and Social Contract Tradition* (New York; Cambridge University Press, 1986), p. 93.

^๔ Thomas Hobbes, *Leviathan*, Part I, chap. 15, p. 104.

^๕ Gregory S. Kavka, *Hobbesian Moral and Political Theory*, p. 343.

ให้บริสุทธ์ผ่องใส เรียกว่า ปาฏิหาริย์ คือ “ปาฏิโมกข์สังวรศีล อินทริยสังวรศีล อาชีวะปาฏิหาริย์ และ ปัจจัยสันนิสิตศีล” ซึ่งเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของพระภิกษุ เปรียบเสมือนกับกฎหมายเพราะใช้บังคับพระภิกษุ ได้อย่างสมบูรณ์อาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ (๑) อาทิพรหมจริยกาสิกขา เป็น พุทธบัญญัติ มีลักษณะบังคับเด็ดขาด (๒) อภิสมจาริยสิกขา เป็นลักษณะที่เนื่องด้วยมารยาทอันดีงามของสงฆ์ เมื่อบวชแล้วก็ต้องอาศัยปัจจัยสี่ที่เป็นเครื่องดำรงชีวิตด้านวัตถุจากประชาชน และเมื่อปฏิบัติตามวิธีเพื่อเข้าถึงจุดหมายนั้นได้ผลสำเร็จทางสติปัญญาหรือจิตใจที่สูงขึ้นไป ก็สมควรจะต้องนำมาชี้แจงแนะนำแก่ประชาชน จึงเกิดเป็นข้อผูกพัน ในรูปการตอบแทนหรือให้และให้ตอบ เป็นวัตถุ และจิตใจฝ่ายหนึ่ง ก็ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในแบบอาศัยซึ่งกันและกันขึ้นมาซึ่งมองเห็นได้ชัดใน ประวัติการณของพุทธศาสนา โดยเฉพาะตลอดประวัติศาสตร์ของชาติเราเองจนถึงสมัยปัจจุบัน^๔

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทย ไม่ว่าจะสูบในวัดหรือสถานที่สาธารณะนอกวัด ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ในเมื่อทางโลกต่างก็รณรงค์ให้เห็นถึงพิษภัยของบุหรี่ เชิญชวนให้เลิกสูบบุหรี่และยังมีข้อบังคับทางกฎหมายควบคุมการผลิต การขาย การโฆษณา ตลอดถึงสถานที่ห้ามการสูบ เพื่อคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ เพราะสารพิษที่มีในส่วนประกอบของบุหรี่มีอันตรายทั้งแก่ตัวผู้สูบและบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกันก็พลอยได้รับผลกระทบไปด้วย ผลกระทบจากการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทย ได้แก่ ปัญหาด้านการละเมิดพระธรรมวินัย ก็พบว่ามีส่วนเป็นไปได้ที่จะละเมิดศีลปาราชิกข้อที่ ๒ และ ๓ อีกหลายข้อในปาจิตตีย์ อันเกี่ยวกับการดื่มสุราเมรัยบ้าง เพราะเป็นมัชชะอย่างหนึ่ง คือ ยาเสพติดที่ทำให้มีเมามาพึ่งวันเสีย และการประพฤติอันไม่เหมาะสม ขาดความเคารพสำรวมตน ตามหลักอภิสมจาร เสดยวัตรที่พึงปฏิบัติให้ถูกต้องทั้งที่เกี่ยวกับการนุ่งห่มจีวร อากัปกริยาที่เหมาะสมเมื่ออยู่ในบ้าน การโคจรรับบิณฑบาต เป็นต้น ซึ่งเมื่อต้องอาบัติแล้วก็ต้องรีบทำคืน ตามสมควรแก่อาบัตินั้นๆ จะได้หันกลับมาตั้งใจสำรวมตน ประพฤติพรหมจรรย์ให้ถึงที่สุดแห่งทุกขที่เป็นจุดหมายสูงสุดของความเป็นพระต่อไป นอกจากนี้ การสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ไทยยังเข้าข่ายทำความผิดทั้งในกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎหมายบ้านเมือง เช่น สูบบุหรี่ในสถานที่ห้ามสูบ จะมีความผิดทางกฎหมายคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งผู้ฝ่าฝืนจะต้องถูกปรับถึง ๒,๐๐๐ บาท เป็นต้น การสูบบุหรี่ผลกระทบที่มีต่อปัจเจกบุคคล คือ ตัวพระสงฆ์ผู้สูบเอง การสูบบุหรี่ คือ การดูดเอาสารพิษสารพัดชนิดเข้าสู่ร่างกาย ทำให้เกิดโรคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โรคมะเร็งในช่องปาก โรคถุงลมโป่งพอง วัณโรค หรือจะเป็นฟันเหลือง ปากเหม็น เป็นต้น และยังทำลายสุขภาพจิตใจ การไม่ได้สูบบุหรี่ในเวลาที่ต้องการสูบแล้วไม่ได้สูบ หรือเมื่อทำงานแล้วงานไม่รุดหน้า ติดขัด ตกค้างไม่ได้ตั้งใจ ก็จะพาลเป็นคนเจ้าอารมณ์ โกรธง่าย ในเรื่องนิดหน่อย เมื่อเป็นคนที่มีอารมณ์ไม่ปกติ เป็นต้น บุคลิกที่ดีก็ถูกทำลายไปด้วย ผลกระทบด้านสังคม

^๔ พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), **สถาบันพระสงฆ์ในสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์, ๒๕๓๐), หน้า ๑๔-๑๖.

พระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณของพุทธศาสนิกชนทั่วไป ญาติโยมปรารถนาที่จะได้พบแต่พระสงฆ์ที่เป็นเนื้อนาบุญ เป็นสมณะที่มีความสำรวม สงบ เป็นที่เจริญตาเจริญใจเลื่อมใสศรัทธารักษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด และบำเพ็ญประโยชน์ เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องมารยาทที่เหมาะสมในสังคม การได้เห็นพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์ ย่อมบั่นทอนศรัทธาของพุทธศาสนิกชนให้ลดน้อยถอยลงไป ทำให้ความเลื่อมใสของพระพุทธรศาสนาศึบคลานเข้ามาเร็วขึ้น อนึ่ง การสูบบุหรี่ในที่ชุมนุมชน ย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคลข้างเคียงในสังคมนั้นๆ ไปด้วย ควันบุหรืมือสองมีอันตรายเป็นภัยต่อบุคคลรอบข้างอย่างมาก เป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคร้ายต่างๆ มากมาย แม้ไม่ได้เป็นผู้สูบบุหรี่โดยตรง จึงทำให้ผู้สูบบุหรี่กลายเป็นบุคคลไม่พึงประสงค์ของบุคคลในสังคมนัที่รักสุขภาพโดยทั่วไป นอกจากนั้นปัญหาทางด้านสังคมที่ร้ายแรงอีกประการหนึ่ง การสูบบุหรืนั้นเป็นสัญญาณสำคัญที่บ่งบอกถึงการมีพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ คือ มีโอกาสการเสพยาเสพติดอื่นๆ เช่น แอลกอฮอล์ กัญชา เฮโรอีน เป็นต้น^๙ ทั้งนี้ก็เพราะบุหรืเป็นยาเสพติดที่ถูกกฎหมาย หาซื้อได้ง่าย มีการสำรวจพบว่า ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด รวมทั้งอบายมุขต่างๆ ล้วนเริ่มต้นจากการติดยาหรืเป็นส่วนใหญ่นั้น การเลิกสูบบุหรืเสียได้ ย่อมจะเป็นการกำจัดต้นเหตุของปัญหายาเสพติดอื่นๆ รวมทั้งอบายมุขต่างๆ ได้ด้วย

การที่พระสงฆ์ไทยยังมีพฤติกรรมสูบบุหรือยู่นั้น หากว่าจะวิเคราะห์ตามทฤษฎีอัตโนมัติเชิงจริยศาสตร์ของ โทมัส ฮอบส์ แล้วก็เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ตามใจต้องการ เพราะคนเราทุกคนนั้นล้วนเห็นแก่ตัว ต้องการสิ่งที่เป็นความสุข ประโยชน์แก่ตนเองทั้งนั้น ดังนั้น ถ้าพระสงฆ์จะสูบบุหรืด้วยความต้องการที่จะให้ความสุขแก่ตน สนองความต้องการของตนเอง เพราะเป็นสิ่งที่ตนเองทำได้ตามธรรมชาติ ก็สามารถทำได้ แต่ว่าพระภิกษุในฐานะสมาชิกของคณะสงฆ์นั้น ในพระวินัยของพระสงฆ์นั้นห้ามพระภิกษุดื่มสิ่งของมีนเมา หากละเมิดต้องอาบัติปาจิตตีย์ สุรา ยาเมา ยาเสพติด บุหรื ผีนเฮโรอีน ยาบ้า ยาไอซ์ โคเคน เป็นต้นนั้น เป็นสิ่งเสพติดให้โทษในกลุ่มเดียวกัน พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า สิ่งใดที่ไม่ได้บัญญัติไว้ เป็นของไม่ควร เข้ากันได้กับสิ่งที่ไม่ควร สิ่งนั้น ไม่ควรแก่พระภิกษุ บุหรื สุรាយาเสพติดนั้น ไม่ดีแม้แก่ชาวบ้านคนทั่วไป เสพ สูบ ดื่มกินแล้วให้โทษ ของสิ่งนั้น ก็ยังไม่เหมาะที่พระสงฆ์จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ เพราะเพศภาวะของพระสงฆ์นั้น สูงส่งกว่าชาวบ้านทั่วไป เป็นที่เคารพบูชา และเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ แนะนำให้สังคมชุมชน ลด ละ เลิกในอบายมุขด้วย จึงไม่เหมาะอย่างยิ่งที่พระสงฆ์จะติดในสิ่งที่เป็นอบายมุขให้โทษเหล่านั้น โทษทางพระวินัย ย่อมจะต้องอาบัติ การกระทำคึนและยอมรับเป็นทางเจริญในอริยวินัยของพระศาสนา ส่วนโทษทางโลกนั้น หากเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายยิ่งจะทำให้เกิดโทษมากขึ้น การสูบบุหรืนั้น เป็นสิ่งเริ่มต้นในสารเสพติดอื่นๆ เช่น ผีน เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า ยาไอซ์ ฯลฯ ส่วนโทษทางศาสนาก็ทำให้ผู้คนเลื่อมศรัทธาในตัวพระสงฆ์ ตัวบุคคล และในศาสนา เพราะว่าชาวบ้านส่วนมาก เป็นคนอ่อนไหวง่าย เมื่อรังเกียจ

^๙ ประกิจ วาทีสาธกกิจ, ศ.นพ., ข้อมูลบุหรืและสุขภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, หน้า ๒๓.

กิริยามารยาทพระสงฆ์บางรูป ก็มักจะยกเชิง บอกว่าศาสนาเสื่อมและเบื่อศาสนาว่าไม่ดี ไม่สามารถทำให้คนดีได้จึงทำให้บางคนนั้นเลิกนับถือตัวพระสงฆ์ เพราะกิริยาอาการของพระสงฆ์ บางครั้ง เห็นพระลงจากรถโดยสารแล้วก็ควักบุหรือออกมาสูบ หยุดบิณฑบาตก็สูบบุหรี่ ขึ้นรถก็สูบบุหรี่ นั่งในที่นิมนต์ก็สูบบุหรี่ เดินเข้าไปในบ้านก็สูบบุหรี่ กิริยามารยาทที่ไม่งดงามเกิดขึ้นจากการติดบุหรี่ติดบุหรี่ของท่านชั่วร้าย คนบางคนลูกชายที่เข้ามาบวชนั้นไม่เคยติดบุหรี่หรือสารเสพติดอะไรเลย พอบวชเข้ามาแล้วสีกไปกลายเป็นคนติดบุหรี่ด้วย ในด้านสุขภาพนั้น พระที่สูบบุหรี่ เป็นที่รังเกียจแก่ผู้มีการศึกษา สังคมชั้นสูง กิริยามารยาทย่อมไม่งดงาม ไม่น่าเลื่อมใส มีกลิ่นตัว ไอจามบ่อย พระสงฆ์ที่รักษาตัวในโรงพยาบาล เพราะโรคจากการสูบบุหรี่ ในการรักษาเป็นที่ระอาแก่แพทย์พยาบาล ในการรักษา เพราะว่าพระสงฆ์จะแนะนำยาก ไม่ค่อยเชื่อฟัง เวลาแผลอมักจะสูบบุหรี่เสมอ แม้ว่าเข้าโรงพยาบาลเพื่อที่จะรักษาโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ก็ตาม จึงทำให้เจ้าหน้าที่พยาบาลนั้นรักษาดูแล ตามหน้าที่เท่านั้น

บรรณานุกรม

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

คณะทำงานวัดเขาสนามชัย. วินัยพระนารัฐคู่มือโยม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร :

ธนาเพรส จำกัด. ๒๕๔๙.

ประกิต วาทีสาธกกิจ.ศ.นพ. ข้อมูลบุหรีกับสุขภาพ สำหรับพระสงฆ์เผยแพร่แก่ญาติโยม.

พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : นนทพิมพ์ พรินต์ติ้ง จำกัด. ๒๕๕๒.

พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต). สถาบันพระสงฆ์ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน

สามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์, ๒๕๓๐.

วิทย์ วิศทเวทย์. ปรัชญาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๐.

_____. จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร :

อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๒.

Gregory S. Kavka, *Hobbesian Moral and Political Theory* (Princeton, NJ: Princeton

University Press, 1986)

Thomas Hobbes, *Leviathan*, ed. Michael Oakeshott .Oxford: Blackwell,n.d.